

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inzerate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne sprejemajo.

Uredništvo je v Seme-niških ulicah št. 2, 1, 17.

Izhaja vsak dan, izvenredno ne-
delje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Po pošti prejemati:
za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " — " "
četrt " 6 " 50 "
mesec " 2 " 20 "
V upravništvu prejemati:
za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " — " "
četrt " 6 " — " "
mesec " 1 " 70 "
Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 2.

V Ljubljani, v soboto, 3. januarja 1903.

Letnik XXXI.

Štajerski deželni poslanci.

(Dopis.)

Če se je kdo pri nas zadnja tri leta osmelil izraziti, da je abstenenca slovenskih poslancev v dež. zboru le nekaterim poslancem na korist, za narod sam pa, če ne škodljiva, vsaj brez ugodnih nasledkov, tega so naši voditelji razglasili za nezrelega politika, zdražbarja in bogsigavega, da za kaj vse. A dogodki zadnjih dni so pokazali, da so vendar oni imeli prav, ki so odsvetovali od abstinence.

Tri leta naši slovenski poslanci niso hodili v Gradec. Kaj so dosegli s tem? Dež. zbor je mirno naprej zboroval. Nobena slovenska pritožba se ni slišala več v njem. Nobena slovenska želja se ni izpolnila. Brez protesta od slovenske strani so se ustanovile nove nemške ljudske in meščanske šole po Sp. Štajerskem, ustanovilo tudi žensko učiteljsko v Mariboru. Nemškotarska stranka je izrabljala abstinenco za svoje namene, in njene vrste so se množile. Njeno glasilo »Štajere« je imelo naenkrat več naročnikov kakor »Slov. Gosp.« in »Domovina« do lankega leta oba skupaj. Slovenska narodna zavest in zdrava politična razsodnost med širjimi ljudskimi krogi pa ni rasla, ker nihče ni vedel ali hotel v to svrhu uporabljati abstinence in razlogov za njo. Tudi vlada in deželnozborna večina se po abstinenci nista dali omehčati in nista ugodili nobeni želji slovenski. Vsakdo nam mora priznati: Vsaj dosegli v treh letih svoje abstinence nismo popolnoma nič.

Slovenski dežel. poslanci so dne 29. dec. m. l. v izjavi, katero je prebral glavarjev namestnik dr. Fr. Jutela v prvi seji dež. zbora, sami priznali, da je bila abstenenčna politika prejšnjih slovenskih poslancev brez uspešna. Čeravno še razlogi, ki so nas nagnili k izstopu, trajajo dalje, vendar smo vstopili, tako govorijo v izjavi. Zato se nam zdaj ni treba več bati, da bi nas kdo obsojal, ako se neugodno izražamo o abstinenci, ker vsak trenutek lahko pokažemo, kako sedanji voditelji so dijo o politiki prejšnjih poslancev.

Vse se je zanimalo, kako bodo slovenski poslanci pri svojem vstopu v dež. zbor postopali. Gotovo v čast jim je, da so prinesli seboj dva važna predloga ter ju položili na predsednikovo mizo: zaradi spremembe dež. in volilnega reda in zaradi ustanovitve slovenske kmetijske šole. Pogrešamo pa, da niso stavili nobenega socialno-političnega predloga.

In še dvojno nam ni vgažalo. Pri debati o proračunskem provizoriju so se oglašile vse stranke, le slovenska je ostala nema. Drugo pa je to, da se je govorila klubova izjava, zakaj so vstopili, v nemškem jeziku. Ako bi štajerski Slovenci ne tičali tako globoko v nemškotarstvu, kakor tičijo, proglasili bi to kot narodni škandal. Tako ne ravna slovenske minoritete nikjer razven na Koroskem in v Trstu, kar pa za nas ne sme biti merodajno. Nemci v dežel. zboru kranjskem govorijo nemški in dež. glavarja namestnik vodi, ako je na vrsti, seje le v nemškem jeziku. Dež. glavarja namestnik na Moravskem se je zahvalil za podeljeno častno mesto le v češkem jeziku in češki klubi oddajajo svoje izjave le v češkem jeziku. Vsaj klubove izjave, interpelacije in predlogi naših poslancev bi morali biti v slovenskem jeziku. Doma učijo naši voditelji ljudstvo: Povsod govorite slovenski! A kaj delajo voditelji sami v Gradcu? Tako se ljudstvo pač ne vzgaja k odločni narodni zavesti!

S Kvarnera.

(Dopis.)

„Buči, buči morje adrijsko, bilo nek-daj si slovansko“. In dandanes, ali je še slovansko? Da, še bivajo ob njem Slovani, niso še uničeni ali ž njimi in z morjem gospodarijo drugi, ker izročeni so na milost in nemilost svojim narodnim sovražnikom. — Vse se je proti nami zarotilo. Težko se je braniti proti toliki sili — brez zaveznika, brez branitelja, — v kakeršnem položaju smo Hrvati in Slovenci. — Z veliko silo rujejo med našim narodom od mnogih strani podpirani Italijani. — Iz Italije podpirana »Lega« troši stotisočake za svoje šole med našim siromašnim narodom, ne da svojo narodnost brani in vzdrži proti Slovanom, kakor nas zlobno novine v Italiji obrekujejo, ampak da italijanizirajo naš narod. Bolje bi bilo, da bi s tistimi tisočaki pokrili Italijani

svojo revščino doma in napravili šole po južni Italiji, kjer je baje do sedemdeset odstotkov analfabetov.

Želje Nemcev so tudi vsem znane. Vgnjezditi se hočejo ob Jadranskem morju, tudi oni pošiljajo sem svoje ose, da tukaj napravijo zalego — n. pr. v Opatiji. Popuščajo Italijanom, gotovo ne iz ljubezni, ampak iz sebičnosti, da bi z njihovo pomočjo čim prej nadvladali naš narod in tod gospodarili. Tretji so Mažari — ki so se vgnjezdili na Reki in polagoma dobili ves vpliv in moč v mestu v svoje roke, navzlic vsi reški »avtonomiji«. S pomočjo slepih poitalijančenih Rečanov vdrihali so in vdrihajo po Hrvatih. Rečani bi že vendar lahko sprevideli, da so odigrali vlogo zamorca.

Ali še eno važno dejstvo je, katero vpliva na to, da rod za rodom gine, in to dejstvo je žalibcg v narodu samem: bratska nesloga, zaslepljenost in grdo izdajstvo domačih sinov. Mažari, Nemci, Italijani so navzlic vsemu strankarstvu složni v celotnem narodnem delovanju, ali pri nas je že poznana zagrizena nesloga. Osebe misli več veljajo, kakor cel narod. Ko se doma prepirajo, žrtvujejo naši ljudje za svojo svojeglavnost in zaslepljenost celokupnost in obstanek naroda. Lahko je sovražniku nadvladati razcepljen narod. Kje je rešitelj, da oslobodi slovanske narode tega pogubnega greha! Njegove strupene posledice vidimo ne samo ob Kvarneru, ampak po celem slovanskem jugu, in tudi na severu. Ni narodnega ponosa, ali je pa sebičen in trmoglav. Kakšna zaslepljenost da vlada na nekaterih krajih v našem narodu ob kvarnerskih obalah, ne bi človek verjel. To bolezen, to glupost so dobro opazili naši italijanski sovražniki — in ne strašijo se stroškov, da jo vzdržijo in narod zapeljuje — in na žalost ne brez uspeha, kakor kažejo neke občine in vasi, Veprince, Poljane, Rukavac, Moščenice, Lovran. Nevedni in zaslepljeni ljudje v teh krajih nočejo se imenovati ne Italijane, ne Hrvate, akoravno so pravi Hrvati, ampak hočejo biti ravno Istrijani. Zavoljo tega so imeli uradniki pri zadnjem ljudskem štetju opraviti, ker niso znali, kam bi jih vpisali; italijanski niso znali, Hrvati niso hoteli biti. Trdili so samo, da so Istrijani, ali istrjanske narodnosti ni nikjer na svetu. To so bistro opazili Italijani in najeli znanega Krstića, da to glupost širi in vzdrži se svojim listom in agitacijo, in temu človeku slepi narod še veruje.

A zdaj, ko bi Krstić moral v zatvor, pobegnil je na Reko in odtam vplival na občinske volitve pred nekaj tedni. K tem občinskim volitvam prišel je sam poslanec Benati in delil denar med slepce. Narod slepijo tudi s tem, češ, da ga hočejo prodati

Hrvatom, kjer bodo morali plačevati velike davke. Ti ljudje se nečesto ugledati v vrle Kastavce, ki se čvrsto borijo za svoj narodni obstanek in se ne sramujejo biti to, kar so, Hrvati.

Marljivo res deluje društvo sv. Cirila in Metoda, in res hvalevredna je požrtvovalnost mnogih Hrvatov, ali ne vem, če bo mogla odbiti sovražnikovo moč. Po otocih se lepo razvijajo hranilnice in druga društva, da bi se narod rešil pijavk in da bi mogel samostojno misliti, ali žalibog, vendar so tudi tam še vedno nekateri slepci, ki pošiljajo svojo hrvaško deco raje v italijanske šole. Obžalovanja vredno je tudi to, da se še celo po hrvaških društvih preveč po italijanski brblja. — Kriva je pa tudi hrvaška vlada se svojimi poslanci. Italijanska vlada žrtvuje velike svote za vzdrževanje in širjenje italijanstva zunaj Italije, zlasti v teh krajih, in hrvaška vlada molči, ko se na Reki hrvaški narod zatira, molči, ko se po Mažarskem naš narod tako strašno mažarizuje, kjer se trebi materinski jezik iz cerkve, šole in uradov. Kako se to slaže s Piilverijevo teorijo, da je Reka »condominium« hrvaški? — Žalibog da so tudi reški Hrvati premrtvi. Po šolah na Mažarskem že učijo, da so tod v Primorju bili nekdanj Hrvati, ali da je že vse mažarsko. Seveda to ni res — ali ne vem, kako bo za pol stoletja, ako pojde tako naprej. To povest je domovine, kako rod za rodom gine, milo toži rodoljubni Jenko. Krivi so temu res zunajni narodni sovražniki, ali najbolj domači grehi. Sicer pa ne vem, ali bo treba čez nekaj let še italijanizovati, mažarizovati in germanizovati, ker narod trumoma beži čez morje iskati si boljše domovine. Mogoče da se bode reklo, da pretemno gledamo — Bogdaj, da bi ne bilo tako. Vendar navzlic temu žalostnemu pogledu nečemo še obupati, če je tudi toliko izdajavcev; vendar je tudi še zvestih borilcev, ki budijo narod, katere naj Bog obilno blagoslovi v novem letu, da dosežejo svoj namen. Samo naj bo z naporom združena tudi prošnja za blagotvor božji, brez katerega se nič ne doseže.

Kdo je zmogovavec?

Mej Körberjem in szellom se je torej doseglo sporazumljenje. Kaj se je prav za prav dogovorilo in sklenilo, seveda razun ministrov nihče ne ve. Javnost bo o tem poučena še le tedaj, ko vladi ves nagodbeni elaborat predloži parlamentoma. V časopisu se sedaj le ugiba. Dunajska »N. Freie Presse« pravi, da avstrijska vlada ogromni dovolila nikakih novih ugodnosti materialne narave. Če je to res, je sicer nekaj, toda vrlo malo, ker potem imamo zopet tako nagodbo, s kakoršno dosedaj nismo bili zado-

LISTEK.

Clio, muza zgodovine.

Gospodična Clio vpisavala je marljivo nekaj na zadnji strani debelih folijantov, kateri so nosili na čelu letnico 1902. Poznate gospodično Clio? Gotovo! Saj so ji že stari Grki in Rimci poverili častni posel, da je vpisavala v liste svetovne zgodovine vse dogodke. Clio si je ta nalog vzela tako k srcu, da tudi sedaj še, ko že davno ni več starih Grkov in Rimcev, popisuje liste zgodovine z več ali manj važnimi dogodki.

Naravno seveda se je s časom starala tudi Clio, ali, da smo odkritostni, treba nam priznati, da je s časom tudi napredovala. Dočim je preje, kakor nam jo kažejo najstarejše podobe in kipi, pisala na posamezne liste, katere je potem zavijala in spravljala v takozvani scrinium, piše sedaj v velike, debele folijante, katere shranjuje v elegantne omare. Preje je merila čas z navadno solnčno uro, ki jo vidimo na starih kipih in podobah poleg nje, sedaj seveda ima eleganten precizijski kronometer. Da je

tako učena dama, izvedena v zgodovini kot nikde, v naši moderni dobi napravila tudi doktorat, to je tako ob sebi umevno, da nam tega ni treba posebej praviti. To so gledali učeni profesorji, ko jim je pri rigorozih pripovedovati vedela stvari, o katerih se njih šolski modrosti še sanjalo ni. Kako je vse vedela! In za vsak zgodovinski pojav je znala razkriti tudi uzroke. Teh uzrokov ji profsorska modrost kar ni hotela verjeti. Profesorji so vedeli vse bolje. Skoro bi bila gospodična Clio padla pri rigorozu z nalogom, da mora osobito nauk o uzrokih zgodovinskih prikazni ponavljati, ko bi naposled pri profesorjih vendar le ne bilo doseglo zmago usmiljenje, kajti Clio je bila blizo omedlevice.

Toda zašli smo na postransko pot. Naš namen ni in ne more biti, da bi na dolgo in široko opisavali, kako je delala gospodična Clio zgodovinske rigoroze. Dosegla je doktorat in s tem pokazala, da je tudi ona emancipirana, ali vsaj, da bi lahko bila. Seveda si ne domislja, da zna sedaj po doseženi akademski stopinji kaj več zgodovine. Kako bi tudi, saj že od nekdanj zna vso, ker jo piše.

Vsega tega, kakor smo rekli, ne name-ravamo opisavati. Naš namen je le, poročati kratko o intervieuu z gospodično dr. Clio.

Naravno je, da skušajo poročevalci listov koncem leta doseči pri tej znameniti zgodovinarici intervieu, da potem zamorejo zanesljivo poročati svojim listom najvažnejše zgodovinske dogodke vsega h koncu nagibajočega se leta. Zatorej je tudi naš poročevalec podal se zadnji dan leta 1902 na pot, da poišče in intervieuva gospodično Clio. Kjer je bil pri težjih durih na elegantni, temnorudeči, zlato obrobljeni stekleni tablici s secesijskimi črkami napis: Dr. phil. Clio, koncesijonirana zgodovinarica, tam je v prvem nadstropju v elegantni sprejemni sobi našel zbranih uže več tovarišev. Ravno jim je Clio odgovarjala.

Prišedši na vrsto, vpraša naš poročevalec seveda, kaj je storil na Kranjskem liberalizem v letu 1902. Clio odpre knjigo zgodovine in prične brati: »Protivil se je stanovski organizaciji, protivil splošni in enaki volivni pravici, protivil svobodi cerkve, protivil duhovščini, protivil kmetškemu stanu, protivil demokratski misli, protivil Rimu,

protivil...« »Hvala, hvala«, hiti poročevalec, »da se je vsemu protivil, to vže vem, ali kaj je koristil, to bi rad slišal.« »Koristil? v knjigi zgodovine ni najti, da bi bil sploh kaj koristil splošnosti. Ako je morda koristil posameznikom, prašajte dotičnike, kake njegove pridobitve za narod nistem zaslediti mogla.« »Sicer pa«, dobrodušno pristavi Clio, »še leta 1902 ni konec, sv. Silvestra dan opoldne je šele, in liberalizem ima torej še časa, da stori kaj koristnega za narod in za domovino.« Poročevalec se je poslovil. Ko pa je stopal proti domu, videl je lepake, kateri so naznanjali, da se bode praznoval v raznih zbirališčih liberalizma na slovesen način Silvestrov večer. In v duhu je zrl poročevalec tiste skledne punša, ki se bodo izpile, in čul tiste neskončne govore, ki se bodo govorili, vse to za narod in za domovino. Ali zapisuje Clio punš in govorance na tiste prazne liste, kjer bi imela zapisana biti za narod in za domovino koristna dejanja?

voljni. Zato pa pravi „Reichspost“, da ni po vsem tem, kar smo doživeli v zadnjem času, nikakega dvoma več, da je bil Körber tisti, ki se je moral udati in da se je dosegla edinost res le na troške naše državne polovice. Szell je pač dobro poznal razmere ter vztrajal pri svojih zahtevah do najskrajnejih mej. Vedel je, da silvestrova noč mora prinesiti odločitev in da se mora udati Körber, če se ne uda Szell.

Oficijoznemu „Fremdenblattu“ seveda ni všeč, da se javno časopisje nepovoljno izraža o doseženih uspehih. Poročila v „Neue Freie Presse“ in drugih dunajskih listih označuje kot nenatančna in pomanjkljiva, tembolj ker sta se obe vladi zavezali, da absolutno ničesar ne izdasta o podrobnostih nagodbe, dokler ves dogovor ne bo predložen parlamentoma. Enak dementi je poslal v svet ogrski korespondenčni urad. To sta vladi seve morali storiti, da se vsaj v prvem hipu ne razburi preveč javno mnenje in čim največ mogoče uglaadi pot parlamentarni razpravi, toda če ne sedaj, se pa pozneje pokaže, da poraženi niso Madjari.

Česko-nemška sprava.

Danes popoldne ob 3 uri se snidejo v ministerskem predsedstvu zastopniki češkega in nemškega naroda, da se prično dogovarjati o načinu ureditve jezikovnih razmer na Češkem, Moravskem in v Šleziji. Za podlago dogovoru predloži vlada svoj poseben posredovalni načrt, ki je nekako srednja črta med češkim in nemškim elaboratom. Nemci s Češkega seve prej ko slej izjavljajo, da prično dogovore le na podlagi svojega načrta, obenem pa izjavljajo, da ne dovolijo češkega notranjega jezika, ne da bi se Češka razdelila v okrožja ali rešilo uradniško vprašanje. Tega mnenja so bili Nemci včeraj. Danes dopoldne so se sošli k zopetnemu posvetu ter so morda premenili svoje prvotne nazore, ker vedo, da se Čehi z njimi pod temi pogoji ne bodo spuščali v noben dogovor. K sklepu treba omeniti, da se še tudi ni rešilo vprašanje, se li moravski Nemci udeležijo pravnih pogajanj. Pri včerajšnjem dolgotrajnem posvetu ni prišlo do nikake odločitve, upanje pa je, da se slednjič tudi ti udajo in se zadovolje z enostavno izjavo proti temu, da se hoče govoriti tudi o Moravskem.

Baron Banffy o nagodbi.

B.vsemu ogrskemu ministerskemu predsedniku baronu Banffyju ni nič kaj po volji, da se je po dolgotrajnem pogajanju mej avstrijsko in ogrsko vlado vendarle doseglo sporazumljenje v nagodbenem vprašanju. Mož je namreč, odkar ne sedi več na ministerskem stolu, zagrizen pristaš popolne samostojnosti Ogrske v gospodarskem oziru ter pospeševatelj ločitve carinske skupnosti. Ko ga je v tej zadevi predvčeršnjim intervjuiral neki sodružnik lista „Pesti Naplo“, mož še ni bil poučen o konečnem Szellovem uspehu, a videle se mu je, da ni zadovoljen s postopanjem sedanje vlade. Rekel je namreč mej drugim: Narodno-gospodarsko politiko sem delal na podlagi carinske skupnosti, toda ne dogmatično; sedaj pa smatram gospodarsko ločitev za edino možno rešitev. V tem vprašanju poznam le eno samo dogmo: gospodarsko politiko Ogrske treba voditi s stališča gospodarskih interesov dežele. Ostalo je vprašanje sredstev in modalitet in ne načela ali dogme. Zame je bila nagodba, ki sem jo dosegel jaz in ki je dovela ogrsko gospodarstvo korak dalje, poročstvo mogočosti, da jaz ali kdo drugi na podlagi carinske skupnosti izvede drugi ali tretji korak. Pri tem drugem koraku je mene oviral padec, mojega naslednika pa položaj v Avstriji. Moj naslednik se je tako dal obvladovati po tem položaju, da celo vrsto let ni mogel niti za korak izboljšati našega gospodarskega položaja in carinsko skupnost naredil za vse čase za nesposobno za službo ogrskemu narodnemu gospodarstvu in za spoznanje narodno-gospodarskih interesov Ogrske. Vled tega se jih pa z menoj vred že toliko oklepa misli o gospodarski ločitvi. Tedaj v moji dobi, sem smatral položaj ugoden zato, da se v okvirju carinske skupnosti zagotovijo vedno večje in številnejše koristi, sedanja politika je pa mnenja, da se morajo interesi Ogrske prilagoditi položaju v Avstriji. V moji dobi, pravi k sklepu Banffy, je bil avstrijski položaj glavna ovira, nagodba pa je bila konečni cilj, sedaj pa tvorijo oviro Badenijeve odredbe in notranji red v Avstriji je cilj. To je pač velik razloček. Po mojem mnenju se pa notranji avstrijski položaj sanira mnogo lažje, če se nagodba iztrga iz rok različnim strankam, ki se je poslužujejo kot orožja v boju mej seboj. Torej ločitev.

Vspehi grofa Lamsdorffa na Dunaju.

Ruski zunanji minister se je novega leta dan zvečer poslovil od Dunaja ter se vrnil v domovino, da poroča carju o vsem, kar je videl in slišal na svojem zadnjem potovanju, posebno pa o razgovoru z mero-dajnimi osebami na Dunaju. Glede tega krožijo po časopisju najrazličnejše kombinacije,

gotovega pa razun njega in grofa Goluchowskega, s katerim je občeval vsak dan svojega bivanja na Dunaju, nihče ne ve. Trdi se sicer lahko s popolno gotovostjo, da je bil predmet razgovora svojedobni dogovor mej našo in rusko državo glede Balkana ter sedanji položaj v Makedoniji, vse drugo je pa prikrito javnosti. Seveda bi se motil, kdor bi mislil, da sta Goluchowski in Lamsdorf vse definitivno ukrenila, kar je potreba za rešitev makedonskega vprašanja. Za to ruski zunanji minister pred vsem ni imel nikakega potrebnega obvestila od svojega vladarja. Dogovori so imeli le informativen značaj. Ministra sta si drug drugemu povedala, kako si predstavljata nastop v doseglo zaželjenega cilja, da se ohrani status quo, na katerem noben izmed obeh delov ne mara prav ničesar preminjati. Vled tega pa tudi ni govora o kakem gotovem načrtu, še manj pa o kaki pismeni pogodbi. K temu pride v poštev tudi dejstvo, da si niti naša monarhija niti Rusija ne upata ničesar ukreniti, dokler ne izvesta mnenja ostalih velešil, ki so podpisale znano berlinsko pogodbo. Za sedaj je dozorel edino le sklep, da se mora nekaj storiti za zboljšanje neznosnih razmer v Makedoniji, da se pa to ne sme izvesti s pomočjo vojnih operacij, marveč le z izvedbo potrebnih reform ter morda tudi korakov mejnarodno finančne narave. — V tej zadevi se je torej storilo le malo več kot nič in edin pozitiven uspeh Lamsdorffovega dohoda na Dunaj je doslej le ta, da so se znova utrdile prijateljske razmere mej Avstrijo in Rusijo.

Zanimivosti državnih proračunov.

Silno poučen jezik govore državnih proračuni vseh evropskih držav za leto 1902. Potrebščina vseh držav reprezentira malenkost 29.090 milijonov, kar pomeni v primeri s proračuni za leto 1893 zvišanje za okroglo 40 odstotkov. Samo stroški za vojaštvo znašajo 7875 milijonov, torej dobro četrtino vse potrebščine. Vrlo zanimiva je številka, ki nam pokaže skupni državni dolg. Ta znaša nič manj kot 130 milijard. Kajpada ne more soditi niti največji optimist, da bi se znižali kdaj ti ogromni izdatki, posebno oni za vojaštvo, ter državni dolgov, ker z vsakim letom tako rapidno naraščajo. Vsakdo se pač vprašuje: Kakšni bodo pač proračuni po preteku pol stoletja, če se že v dobrih 20 letih pomnožijo za 100 odstotkov?

Vstaja v Kini.

Zadnja vznemirljiva poročila o zopetnih pripravah vstajškega vodja Tungfuhsiangsa so napotila zunanja zastopstva v Pekinu, da so se pri kitajskem zunanjem uradu informirala o resničnostih teh vesti. Iz odgovora, ki so ga tu dobili poslaniki, sledi, da bi kitajska oblastva rada popolno zamolčala in prikrila najnovejše dogodke ter se izognila zopetni intervenciji zunanjih velešil. Pravijo namreč, da so poročila sicer utemeljena, toda znatno pretirana. Zunanji urad zagotavlja, da razpolagajo podkralji severnih pokrajin z zadostnim številom čred, da uduše vsak upor Tungfuhsiangov. Tej izjavi pa seve nihče ne veruje, ker je še preddobro v spominu, kako so zadnje nemire udušile vladne čete. Nasprotno vse pričakuje, da se bodo vladne čete enostavno pridružile upornikom, če prično vstajo, tembolj ker je javno mnenje povsod na njih strani. Tungfuhsiang si je pridobil obče simpatije s tem, ker je bil prognan radi tega, ker je pri napadu na poslaništva izvrševal le povelja višjih.

Iz brzojavk.

Senzačna vest. Razni londonski in pariški listi objavljajo z Dunaja senzačno vest, da se namerava cesar Franc Jožef odpovedati. Pravijo, da to vest potrjuje dejstvo, da se je nadvojvoda Fran Ferdinand tako živo zanimal za nagodbo. Beg Leopolda Ferdinanda in Lujize je baje k temu mnogo pripomogel. Vest seveda še ni potrjena. — Bolgarija odpovedala trgovinsko pogodbo. Pogodbo z Avstrijo je glasom poročil iz Sofije odpovedala bolgarska vlada. — Profesor Ehrhard v Rimu. Profesorja Ehrharda je sprejel sv. oče v posebni avdienci ter se zelo prijazno z njim razgovarjal. — Slavnost kronanja angleškega kralja v Indiji so praznovali dne 1. t. m. Proklamacija je prebral podkralj. — Čestitke Szellu radi nagodbe. Ministerski predsednik Szell dobiva od vseh strani čestitke povodom srečne rešitve nagodbenega vprašanja. To pové več kot vsi vladni dementiji! — Vstaja v Maroku. Divizija francoskega brodivja, ki je pripravljena, da na prvo znamenje odpluje v Maroko, sestoji iz oklopnice „Saint Louis“, „Charles Magnus“ in „Gaulois“, iz križarjev „Chansy“ in „Linois“. Te ladje spopolnjujejo svoje zaloge na živilih, oglju in streljivu. — Ruske torpedovke v Dardanelih. Stiri neoborožene torpedovke, katerim je turška vlada dovolila prehod skozi Dardanele, so dospale v Suda na Kreti pod poveljstvom viceadmirala Stackolberga.

Glasi s Česke.

Praga, 26. dec.

Resnica o stanju sedanje mladočeške politike.

Mnogo se je po časnikih, posebno v zadnjih časih pisalo o »češkem vprašanju«, a mnogo se je pisalo pri tem napačnega, ker mnogi zunaj Česke ne razumevajo položaja.

Kaj je glavna ideja vse češke politike? Testament, katerega je Palacky zapustil svoji domovini, in ta oporoka velikega Čeha obsega dve točki: 1. Ravnopravnost na podlagi državnih zakonov. 2. Češko statno pravo (Staatsrecht der Länder der böhm. Krone). Ravnopravnost tirja, da vsak Čeh na Češkem, Moravi in Šlezkem najde pravico v svojem jeziku od najnižjega urada do najvišje instance. Ker mora postati češčina tudi notranji jezik, smelo bi se iz uradov Čehu tudi le češko dopisovati. Iste pravice naj veljajo Nemcem. Na tak način rešijo Čehi pol milijona čeških duš, ki tvorijo manjšino po nemških mestih, katere bi nje s svojim »hyenismom« sicer, ako bi se ugodilo Nemcem, in bi v nemških okrajih veljavna bila samo nemščina, kmalo udušila. — Pred vsem pa mora ostati ozemlje češke krone nerazdeljeno, to zahteva »češko statno pravo«, ki tirja v Avstriji federalističko ustavo: Avstrijski vladarji naj se dajo kronati tudi za češke kralje, kakor se je to do Marije Terezije vedno godilo. O češkem statnem pravu (ki je sicer tudi učni predmet na češki univerzi!) se je marsikaj zanimljivega pisalo, a resni politiki upajo za gotovo v njega zmago! Znano je, da se je svoje dni slavnemu Palackemu dvakrat ponujala služba naučnega ministra, a Palacky je vsikdar stavil pogoj, da se pripozna v ustavi češko statno pravo, in ker se mu ni ugodilo, ni hotel biti minister, da pokojni veliki rodoljub škof Brynych izdal je pred tremi leti pastirski list, v katerem s plamenečim navdušenjem zagovarja še obstoječo veljavo češkega statnega prava, rekši, isto se je češkemu ljudstvu le siloma vzelo in po krivici, sila in krivica pa ne moreta postati podlaga pravnih razmer in tudi zastareti ne more ta časna zgruba za češki narod nikdar, trdi škof Brynich, ker zastarelost se sme opirati le na pravično pridobitev ali na prostovoljno neporabljenje pravice.

Polna ravnopravnost in češko statno pravo je češkemu narodu tako prešlo v krv in možgane, da mora spodleteti vsakemu češkemu politiku, kateri teh dveh vzorov naroda ne stavi na prvo mesto. Tudi Staročehi in ket učenci Palackega so to svoje dni odločno zagovarjali, a ko so se pred dvanajstimi leti napravili oportuniste in se začeli z vlado pogajati za to in ono v tako zvanih »punktacijah«, vzdignile so se vse ostale stranke kakor en mož in Staročehi so na povelje naroda zginili s političnega pozorišča, Mladočehi pa so pesadili češko statno pravo zopet na prvo mesto v češki politiki. In zdaj se ponavlja isti prizor pred našimi očmi! Dr. Julija Grégra več ni! Mladočehi so zgubili svojo prejšnjo čilost in spustili so se v malenkostna pogajanja z Nemci in vlado, prej ko so imeli zagotovilo, da se ne bode rešilo češko statno pravo.

Dosegli niso drugega ničesar, kakor ogorčenje v češkem narodu. Listi po deželi hudo pišejo, s pestmi njim grozijo, zakaj da so se sploh spustili v malenkostna pogajanja z Nemci, imenujejo jih »nove punktatoke« in »Ruče pryč!« njim doni od vseh strani jako neprijetno na uho. Mladočehi so sicer sedaj še v deželini najmočnejša stranka, a če bi nesreča ravno sedaj nanešla nove volitve, in bi novi dr. Julij Grégr nastopil, bi z lahka združil vse opozicijske stranke. To je resnica o sedanjem stanju češkega vprašanja.

Občinske volitve v Žireh.

Žiri, 28. dec.

Zadnji »Narod« zopet piše o bodočih občinskih volitvah. Mi bi mu ne odgovarjali, ko bi ne zlił zopet goligdo gnojnice na nekatere može, ki niso ničgovega kalibra. »Narodov« dopisnik je bruhnil iz sebe, kakor ognjenik Mont Pelée, misleč da pri Kamenškiu govori slavnosten govor. Tako našemu g. kapelanu očita razprtije. Razprtije so bile v naši občini, ko še njega ni bilo tu. Razprtij pa je kriva Vaša pamet, ki vedno posluša potuho od zunaj. Podtikate nam pismo, ki ga je dobil g. nadučitelj Božić zaradi cerkvenega petja. Morda se ne motimo, ako trdimo, da je pismo izmed »figove« stranke in je hočete nam podtakniti. Sicer pa je g. nadučitelj že tri mesece pred odpovedal orgljanje, in treba se je preje prepričati, kdo pisari taka pisma, in potem naj se javno govori. Kdor pa je nedolžen, ta se mora tudi braniti, kakor smo se mi, toda mirno in ne razgrajaje, kakor trdi »Narodov« dopisnik.

Kar se tiče agitacije, mogli bi mi našeti imena Vaših agitatorjev. Privoščimo Vam tudi norišnico, samo glejte, da bode dovolj prostorna. Ako smo pisali, da ima občina skoraj 7000 kron dolga, gotovo nismo dosti pretiravali, ker sami priznate, da je primanjkljaja 6444 K 19 h. Vaših žen mi nismo napadali; ako to trdite, le dokažete, da Vam dopisa Breck v Novi vasi ni dobro raztolmačil. Večina obč. zastopa je le iz zavisti prestavila sejmšče iz žirovske vasi, kjer imajo trgovci in obrtniki škodo. Naravnost debela laž pa je, da je naše novo sejmšče močvirje. Vsakdo namreč vé, da so topničarji izbrali ravno ta prostor za svoje težke topove, ker je svet najbolj suh in trd ter 5 metrov višji od Vašega sejmšča.

Najlepše pa je, kar so sedaj ukrenile liberalne glave, da možem pred volitvami mečejo pesek v oči in slepé. Logaško c. kr. okr. glavarstvo je namreč izdalo odlok z dne 19. novembra 1902, št. 20.388, na županstvo v Žireh in na gospodarski odbor žirovske podobčine. Ta odlok se glasi:

Z Najvišjim privilegijem z dne 17. julija 1840 dovolili so se žirovski podobčini trije sejmovi in sicer, v sredo v postu, 3. julija in 21. oktobra vsakega leta. Z ukazom primorskega namestništva z dne 19. marca 1861. je dobila občina žirovska dovoljenje za dva sejma, in sicer za sredo v velikem tednu in 17. januarija vsakega leta; zadnji sejem se je pozneje na dan 13. junija preložil.

Pravna oseba prve pravice je tedaj podobčina žirovska, pravna oseba druge pravice pa je politična občina žirovska.

Vsaka teh pravnih oseb bi rada imela sejme na svojem prostoru. Da bi se ne sejmovalo na različnih prostorih in da bi ne bilo treba napravljati več prostorov za sejmšča, ukazala je c. kr. deželna vlada v Ljubljani dne 6. oktobra, oziroma 1. novembra t. l. št. 21.270, oziroma 22.765. naj c. kr. okr. glavarstvo poskusi prepričati med občino in podobčino žirovske tako poravnati, da se v sporazumu obeh strank za vseh pet sejmov določi eden in isti prostor, eno in isto sejmšče.

Županstvo oziroma obč. zastop in gospodarski odsek žirovske podobčine se sedaj povablja, da svoje zaupne može, vsak po dva, semkaj naznanita, da se bode potem zaukazana obravnava vršila.

Zaupni može naj se izvolijo od občinskega odbora, oziroma od gospodarskega odseka.

Tako se glasi odlok sl. c. kr. glavarstva. Preden smo izvojevali ta odlok, preteklo je že več let, ko smo samo zaradi zavisti liberalnih nasprotnikov morali pravice iskati po ministrstvu in upravnem sodišču. Sedaj pa, ko naj bi mi svoje tri stare, z Najvišjim privilegijem dovoljene sejme zopet nazaj dobili, pa nam županstvo zopet nagaja. Gospodarski odbor žirovske podobčine je takoj izvršil ukaz okr. glavarstva ter naznanil svoja dva zaupna može. Občinski odbor pa molči, dasi smo ga v zadnji seji opozorili na ta odlok, a g. župan so stvar menda utaknili za ogledalo.

Danes pa so g. oče župan dali javno pri cerkvi razglasiti, da so prejšnji večer ob 8. uri dobili ukaz — ne vemo, po pošti ali po brzojavu — da tudi v bodoče ostane sejmšče pri Katrniku. Torej to je odgovor na ukaz sl. c. kr. okr. glavarstva. Radovedni smo, kaj poreče okr. glavarstvo na označeno samovoljnost. Oblastva so nam priznala po daljših pravdah, da ima podobčina žirovska staro pravico do treh sejmov, in teh si ne damo uzeti. Mi smo svoje novo sejmšče posuli in uredili po naročilu sl. c. kr. okr. glavarstva. Pripravljeni smo storiti, kar nam c. kr. okr. glavarstvo v tem oziru še naroči. A svojih pravic se ne odpovemo, in če vsi liberalci na svojem sejmšču na glavi stojé. Konečno pa še povemo: Kogar »Narod« napada in psuje, temu se sme človek odkriti.

Česa nam treba.

Iz Zagreba, 26. decem.

Zadnje saborsko zasedanje je bilo za naše odnose prav poučno. Mažaronska večina je pokazala, da je v resnici ni mnogo stalo do naroda, katerega zastopa, marveč da se ravna v vsem le po volji svojega vodje. Kar ban hoče in kar on predloži, to se mora sprejeti, pa če še tako nasprotuje ustavi in koristim hrvatskega naroda. To sta pokazala dva poslanca s svojimi izjavami. Predsednik hrvatskega sabora, Srbin Gjurgjević je odgovoril poslancu dr. Harambašiću, ki je nazval sedanji hrvatski sabor po vsej pravici karikaturo, da je ta sabor tak, kakršen je hrvatski narod. Na te predrzne besede samega saborskega predsednika se ni ozrl nobeden član večine niti opozicije, in vendar je s to izjavo razžalil ves hrvatski narod. Komur je znano, da na Hrvatskem po sedanjem volilnem zakonu ogromna večina hrvatskega naroda nima volilne pravice in kako se postopa z uradniki, se mora zares čuditi taki izjavi. Naj

se da hrvatskemu narodu splošna volilna pravica, potem je gotova stvar, da izgine pri prvih volitvah vsa mažaronska stranka, kajti vkljub vsemu nasilju bi gotovo narod zmagal proti mažaronski birokraciji. Ko bi predsednik Gjurgjevič hotel resnično govoriti, bi bil moral odgovoriti, da je hrvatski sabor takšen, kakršnega je hotel ban in kakršnega potrebuje, da more izjaviti poznate svoje ideje. Seveda govori mažaronska večina, da zastopa ona ogromno večino Hrvatkega naroda, a tega pa ne pove, kdo je ta večina, in vendar dobro vé, da je volilni zakon na Hrvatskem najbolj zastarel v celotni monarhiji, in da ga sedanja vlada noče spremeniti, kakor je že opozicija tolikokrat predlagala, ker se boji za svoje gospodstvo. Ko bi se razširila volilna pravica, bi dobilo kmečko ljudstvo sploh volilno pravico, s tem bi izgubila takozvana inteligencija svojo nadmoč, s katero vzdržuje že tako dolgo hrvaško mažaronijo. Strah pred pravim hrvatskim narodom, ki ni nikdar odobral, kar dela današnja mažaronska večina, tej ne dopušta, da sprejme od opozicije predloženo reformo volilnega zakona. Na Ogrskem odgovarja minister Szell poslancu Holli, ki zahteva tudi za Ogrsko bolj liberalno volilno pravico, da se to za zdaj ne more še zgoditi, ker ni še zbita ogrska država po mažaronskem kalupu. To ne pomeni nič drugega, nego da bi po pravičnej volilni reformi prišlo v ogrski sabor še mnogo več poslancev raznih ogrskih narodnostij, kar pa ne odgovarja sedanji mažarski politiki. Na Hrvatskem pa zatrjujejo mažaroni, da hrvatski narod ni še dosti zrel za širšo volilno pravico, v resnici pa se hočejo le mažaroni vzdržati po sedanji praksi na površini ter jih ne skrbi, če pri tem narod nazaduje duševno in gmotno. Hrvatski narod pa ni takšen, kakršen je sedanji sabor, takšni so le dosednji volilci, ki predstavljajo najmanjši del pravega hrvatskega naroda.

Jesenice — slovenske ali nemške?

II.

Pri zadnjem ljudskem štetju so izmed 3600 prebivalcev z velikim naporom in priiskom spravili skupaj 229 Nemcev in posumnencev. Edino pravično in naravno je torej, da so v občinskem zastopu imeli vedno slovenski možje, domačini.

Ravnatelj tovarniški, g. Luckmann, pa je skušal že leta in leta spraviti v odbor tudi nekaj svojih mož, da zastopajo tovarno. Jeseničani niso nič imeli proti temu. Ali nemški pohlep s tem še ni bil zadovoljen. Hotel je imeti v odboru nekaj Nemcev; tudi to se mu je posrečilo. Se pri zadnjih volitvah pred tremi leti je z domačimi volivci stopil v dogovor, naj volijo s tovarno v edinosti, češ, gre se zoper klerikalce. Nasi so mislili, da se gre res zoper klerikalce; nemški g. Luckmann pa je mislil vse kaj drugega. Njemu niso na pot niti klerikalci, niti liberalci, trn v peti so mu sploh vsi Slovenci. Jesenice hočejo pomeniti in tako zabiti en nov kol za nemški most do Adrije.

Seveda tega ni povedal slov. volilec, pokazal pa je takoj potem, ko je imel nekaj svojih v odboru. Saj so hoteli kar čez noč čisto nemške šole, sploh so se vedli, kakor da so že edini gospodarji na Jesenicah — nemški priseljenci med slovenskimi domačini. Slovenski odborniki so kar moglo potrpeli s temi zbadajočimi ježi, šli so tovarni na roko do skrajnosti. Njej na ljubo so izvolili preteklo leto 3 častne občane, barona Schwegla, K. Luckmana in nekega tu čisto neznanega bankirja na Dunaju, delničarja pri tukajšnji tovarni. V priznanje za to hoče tovarniški ravnatelj sedaj vse domačine spraviti iz odbora in občino izročiti v roke svojim nemškim uradnikom, ki bodo plesali, kakor bo on godel. Mi smo le radovedni, ali bodo tudi imenovani častni občani svojo dejansko hvaležnost izkazali s tem, da bodo prišli tovarni pomagat strmoglaviti tiste, ki so jim pred kratkim prisojili častno občanstvo.

Da hoče tovarniško vodstvo pomeniti vse Jesenice, kaže tudi sedaj, ko se imajo vršiti občinske volitve.

Razvilo je skrajno agitacijo proti domačinom, češ, na Jesenicah ni niti enega sposobnega moža, tam so sami neumni kmetje i. t. d. G. ravnatelj, tudi mi „neumni“ kmetje plačujemo davek in imamo torej vsaj toliko pravic, kakor vi in vaši uradniki in mojstri.

Tovarniški knjigovodja, neki Huber, sklicuje v tovarni shod za shod, in sili delavce posestnike, da se morajo teh shodov vdeleževati ob jedino prostem času, ki ga imajo, ob nedeljah popoldne. Na teh shodih jih roti, da morajo na vsak način voliti tovarniške nemške kandidate. Ker pa to delavcem domačinom nikakor noče v glavo,

jim na dovolj jaser in razumljiv način preti, da izgubi delo in zaslužek vsak, kdor ne bo volil s tovarno proti domačinom. Se predno so izvedeli za kandidate, morali so mu s povzduženimi rokami, kakor pri prisegi obljubiti, da bodo dali glasove tovarniškim kandidatom.

Kaj ne, gosp. drž. pravdnik, to bo lepa prosta volitev.

Kakor ta Huber, tako morajo vsi drugi uradniki tovarniški agitirati. Na vse strani, do zadnjega kočarja gor na Rovte so že poslali liste — z nemškimi kandidati. Po vseh gostilnah pa sede ogleduhi, poslani od tovarniškega vodstva, da prisluškavajo, kakšne misli in namene imajo domači jeseniški volilci.

Saj vam ni treba pošiljati skrivnih ogleduhov g. ravnatelj. Javno vam povemo svoje namene:

Mi hočemo na slovenskih Jesenicah imeti slovenski odbor. Kdor noče biti izdajalec, ta ne bo šel na naše limanice. Naša dolžnost je, pozabivši v tem trenutku vse razlike v mišljenju. Slovenske Jesenice naj ostanejo slovenske; zato se združimo in kakor en mož pridimo na volišče, da poderemo nemški terorizem naše tovarne. Izdajalca naj ne bo med nami.

Občinske razmere.

Notranjsko, 25. dec.

Naše občine od leta do leta nazadujejo. Pred desetletji je bilo na deželi mnogo županov, ki še pisati niso znali, in vendar so z besedo točno opravljali svoje županske posle in niso potrebovali obširnega zapisa. A zdaj se čujejo povsod opravičene pritožbe, da so občinski uradi preobloženi z delom, ker jim državna oblast nalaga razna opravila v prenešenem delokrogu. To vedo dobro župani in njih tajniki. In kaj imajo županstva od tega? Sitnosti in pa še graje za nameček. Skoraj vsaka večja občina mora že imeti svojega tajnika, in skoraj edino le za opravila v prenešenem delokrogu, ki bi jih morali izvrševati državni uradniki in uslužbeni. In ta opravila se množe od leta do leta, ker županstva se sodelujejo, marveč sama delajo. Če hoče župan imeti tajnika, mora ga občina vsaj primerno plačati. Kaj pa naj tajnik stori na svoja stara leta, kako naj preskrbi svojo družino? Zato je že skrajni čas, da država odškoduje občine za opravila, ki jih morajo izvrševati v prenešenem delokrogu. Toda država ne bode vsiljevala odškodnin. Zato je treba, da se ganejo občine. Vsa županstva naj bi se združila ter zahtevala od države, da se jim primerno plača delo, katero izvršujejo v imenu in po ukazu države.

Veliki prijatelj učiteljstva.

Trnja, 26. dec. 1902.

Na dopis v »Sl. Narodu« z dne 23. t. m. pod naslovom: »Veliki prijatelj učiteljstva«, v kolikor podpisanega zadene, odgovorjam zlobnemu dopisniku sledeče: Isti mi očita zabitost. Rad bi vedel, zakaj? Sodim namreč, da s tem dopisnikom še nikdar obdeval nisem, in je menda slučajno prišel v našo občino. Kakor se iz njegovega dopisa kaže, pozna občino St. Peter na Krasu toliko, kakor 10letni deček.

Torej prepušчам sodbo o moji zabitosti svojim občanom, posebno pa občinskemu odboru, naj je ta klerikalnega ali liberalnega mišljenja, — kakor tudi svojim predstojništvom, s katerimi imam čast že tretje leto kot župan in kot krajni šol. nadzornik obdejavati. Dopisnik pripisuje s tem ravno sebi največjo zabitost, ker ne ve upoštevati dolžnosti in zakonitih predpisov županu in krajno šol. nadzorniku, dopisnik misli, da bi moral jaz kot tak zagovarjati vsako nesposobno in neumestno vedenje mladega učiteljskega kandidata. Ako pa gospod želi, da to dokažemo, moremo mu ustreči.

Dalje trdi dopisnik, da jaz svetujem trosim nekaj resničnih malenkostij, pa tudi kopico laži. Pozivljam dopisnika, naj mi dokaže, komu in kake laži sem jaz trosil med svet, sicer ga imenujem zlobnega obrekovalca in škodoželjnega človeka.

Dalje pravi, da hočem jaz v zvezi s tukajšnjim g. kuratom mlademu učitelju vzeti dobro ime in kruh. Koliko je na tem resnice, naj se dopisnik prepriča pri g. c. kr. okr. nadzorniku v Postojni! Ta mu bo gotovo resnico povedal. Ne jaz, niti g. kurat ne jemljeva nikomur kruha, za svojo čast pa naj vsak sam skrbi. V kateri rog naj on trobi; to meni ni mar! Če on trobi v liberalni rog, pa vestno izvršuje svoje dolžnosti, bo lahko izhajal tudi v najhujšem klerikalnem gnjezdu. Ako pa se kdo slabo vede, mislim, da tudi v liberalnem gnjezdu ne more dobro izhajati.

Kar se tiče »petoliznika«, rečem dopisniku, da rad ne klanjam svojega tilnika in nikomur ne ližem petla. V kolikor pa imam

vsakega prepričanja, storim rad svojo dolžnost po možnosti, naj si bode proti presvetlemu knezoškofu ali drugim dostojanstvenikom. »Narodov« dopisnik me od tega ne bode odvrgnil, niti mi vailil svojega liberalnega prepričanja. Poslužujem se pa v dosego svojih pravic zakonitih sredstev proti vsakemu.

Na očitjanje, da bi v klerikal. gnjezdu že davno kuga nastala, da ni ojstre kraške burje, odgovorjam: Zato naj ne skrbi dopisnik, ker to — kakor on sam trdi — že sama kraška burja odnaša. Pač pa naj skrbi zato, da odpravi liberalno kugo od tukajšnje vasi, ki se je unela navzile ojstri kraški burji v taki meri, da se po pravici stariši za svoje otroke boje ter se hodijo k šolskemu predsedniku pritoževati.

Franc Margon,
župan in okr. šol. nadzornik.

Dnevne novice.

V Ljubljani 3. januarja.

»Slovenski List« je nastopil danes svoj osmi letnik. Otvoril je zanimivi oddelek »Poročila iz mest in trgov«, v katerih se hoče posebno ozirati na razmere v naših mestih in trgih. Želimo mu mnogo dopisnikov! Priporočamo somišljenikom, da delajo za razširjenje tega lista posebno mej našimi meščani in obrtniki, na katere se ozira v »Obrtnem vestniku«. Posebno obrtniki naj bi naročali »Slovenski List«, ker je letos pričel priobčevati velepuščeno »Zgodovino obrtnega stanu.« To naj bi vsak slovenski obrtnik natančno proučil! V oddelku »Okolu sveta« prinaša list najraznovrstnejše novice, v »Glasniku« se pa ozira na slovenske delavce in na društveno gibanje. Prav na mestu je daljši članek v »Glasniku« »Varujte se napak po društvih.« O gibanju izvenkranjskih Slovencev bo »Slovenski List« vedno poročal v posebnih izvirnih člankih. Naročnina na »Slovenski List« velja za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni.

Zopet poraz liberalcev. Kamorkoli pogledajo liberalci, majejo in rušijo se njihove trdnjave. Ves napor slovenskih liberalcev, prepričati naravni razvoj, je zaman. V Kozjem je bila nedavno volitev v okrajni šolski svet. Izvoljena sta enoglasno dva katoliško-narodna moža dr. Frančišek Jankovič in Franc Brilaj, posestnik v Opečniku. Dosedanji načelnik okrajnega šolskega sveta, Anton Vertovšek, po duhu in značaju hud liberalce, je popolnoma propadel. Samo en glas je nekje ujel! Dobro! Le vedno tako naprej in kmalu se bo popolnoma razbil tudi zvon liberalizma v Kozjem.

Duhovniška vest. Č. gospod Franc Moravec, mestni vikar v Ptuj, je dobil župnijo Sv. Lovrenca nad Mariborom.

Nevarno obolel je č. gosp. Ivan Slokar, kurat v Gorjanskem.

Osebnosti. Poštno in brzojavno ravnateljstvo v Gradcu je imenovalo absolviranega gimnazijca Antona Klemenčič pri Sv. Trojici v Slov. goricah in učiteljskega kandidata Janeza Bračko v Negovi poštima praktikantom. — Namestni učitelj na idrijski mestni realki g. Makso Pirnat je imenovan pravim učiteljem na tem zavodu. — Slavljani umetnik gospod Stanislav Ondriček je nastopil službo kot profesor za gosli na hrvaškem glasbenem zavodu.

Na Jesenicah se bodo prihodnji teden 7. in 8. jan. vršile občinske volitve. Izprva so bile določene na 30. in 31. dan decembra, a so nenadoma prestavljene, kakor sodimo, na prošnjo tovarniškega ravnateljstva. Merodajen gospod je prišel namreč k g. županu na Jesenice, naj se volitve prestavi. Župan se je temu ustavljaj, a dan pred Božičem je dobil odločilo od okrajnega glavarstva, da so volitve prestavljene, češ, da »uradniki nimajo prilike voliti, ker so na počitnicah«. V resnici pa se je to zgodilo zato, ker častni občan baron Schwegel radi novega leta ni mogel priti z Dunaja. Več v današnjem dopisu.

Obrambno društvo je v preteklem letu razposlalo 2252 obvestil. To je dokaz, kako potrebno je to društvo.

Zaročil se je profesor na mestni realki v Idriji, g. Makso Pirnat, z gospico Anico Lapajne, učiteljico na ondo-

tni c. kr. rudniški ljudski šoli. Ker je bila gospica le pomožna učiteljica, pustila je takoj službo. Bila je zelo priljubljena pri svojih učenkah. Z izstopom gospice se pač v novem letu pridne na naši erarični ljudski šoli stari nered, ker je eden razred nenadoma izgubil učiteljico.

Umrlo je včeraj zjutraj na Pilštanju v 70. letu blaga gospa Marija Supančič, soproga tamošnjega trgovca in c. kr. poštarja Matevža Supančiča. Ranjka je bila daleč na okrog znana kot vzgledna, krščanska in gostoljubna gospa. Ž njo izgubijo reče veliko dobrotnico. Pretečeno leto je začela na živcih bolehati, iskala je zdravja na otoku Gradežu, a ni ga našla. Zadnji čas je silno veliko trpela. Bodi ji dobri Bog za vse plačnik! Pogreb bo v nedeljo po pozni božji službi. — V Trstu je umrla mati č. g. Josipa Koširja gospa Apolonija Košir.

Nova Raiffeisenovka. V Velikih Laščah se je na novega leta dan osnovala Raiffeisenova hranilnica in posojilnica. Kakor hitro bodo pravila potrjena, bode hranilnica začela poslovati.

Dvorazredno šolo v Podzemlju so mislili razširiti v trirazredno. Ljudstvo se je uprlo tej nakani in tako ostane vse pri starem. Vsaj bi bila pa res tudi lepa, če bi se poleg dveh že obstoječih enonadstropnih šolskih poslopij zidalo še tretje! Kruha, gospodje, kruha je sila preskrbeti najprvo ljudstvu, da ne bode primorano se izseljevati kar trumoma v Ameriko dan za dnevom. Sploh se nam jako čudno vidi, da se hočejo razširjevati šole, ko ni učiteljskih močij niti na že obstoječih šolah kakor v Črešnjevcu in Božakovem. Mi smo radi tega že enkrat vprašali v »Slovenca«, a nismo slišali doslej še nikakega glasu, kaj se namerava ukreniti v tej zadevi. Zato pa še enkrat ponovimo vprašanje: čemu ni nobenega poduka na božakovski in črešnjevske šoli? Kako se neki to strinja z znanim drakoničnim odlokom o natančnem obiskovanju šolskega poduka in se kaznujejo stariši na občutno globo, če zamudi otrok le par ur šolskega poduka ob času velikega dela v poletnem času? Kdor pozna belokranjske razmere, da je namreč silno veliko pomanjkanje delavcev in se morajo vsled tega prav drago plačevati delavci, da torej za leže ob poletnem času skoro vsak šolo obiskujoči otrok precej pri gospodarstvu, se mora res čuditi, da ni preskrbljeno v pozno jesenskem in zimskem času, ko bi stariši radi pošiljali otroke v šole, za šolski poduk? Kdo se naj kaznuje pa v takih slučajih?

Volitev župana pri sv. Križu. Včeraj večer smo dobili to-le brzojavko: Sv. Križ pri Kostanjevici: Katoliško narodni možak Kerin izvoljen županom z 19 glasovi — liberalni kandidat dobil 5 glasov. Nadučitelj Malnerič raztrgal par podplatov za liber. kandidata. Živeli vrli Križevci! Slava jim!

Poselske premije v znesku po 20 K je podelil odbor kmetijske družbe kranjske naslednjim poslom: Janez Jezeršek v Škofljoki (52 let službe), Jakob Gantar v Fužinah (51), Uršula Lukač v Hribu (49), Jan. Penč v Litiji (49), Marija Juvan v Logu (48), Marija Strel v Srnjaku (41), Anton Golob v Mekinjah (40), Josip Kolar v Drnovcu (40), Marija Tratnik v Domžalah (40) in Jos. Vrabec v Radečah (40 let).

Iz Idrije. Zadnji dan leta so pokopali očeta našega vrliga predsednika Vincencijeve družbe, upokojenega paznika Leopolda Tušarja. Poslednjo čast mu je izkazalo zlasti mož veliko število. Tudi nekaj višjih uradnikov je bilo pri pogrebu. V cerkvi in na grobu so pokojniku lepi nagrobni zapeli peveci katoliške delavske družbe. N. v. m. p. — Umrlo je vsega skupaj pri nas v pretletu 166 oseb, rojenih pa je bilo 276 — torej lepa pomnožitev za 110 oseb. Poročilo se je 39 parov.

Časnikarstvo. V Zagrebu je pričel izhajati list »Novi Srbobran«, glasilo srbske stranke. Na uvodnem mestu prinaša program srbske samostalne stranke.

Ljudsko gibanje na Vrhniki. Minulega leta 1902. je bilo rojenih v vrhniški župniji 173 otrok (Stotinsedemdeset

med tem nobenega nezakonskega poročenih je bilo 36 parov, umrlo jih je pa 122.

Napad na cerkev. Iz Doline pri Trstu se poroča, da so neki lopovi po noči vlomili v cerkvico sv. Janeza in razbili ter polomili vse, kar jim je prišlo pod roko. Lepo sliko Marijino so nesli iz cerkve in jo pri nekem studencu raztrgali. Ljudstvo je radi tega zločina ogorčeno do skrajnosti.

Električna razsvetljava v Rudolfovem. G. Košiček si je napeljal ravnokar električno luč v svoji tovarni. Luč kaj izvrstno razsvetljuje vse njegovo podjetje. Vpeljal jo je jako dobro inženir g. A. Hanhart, iz tehnične pisarne za taka podjetja v Ljubljani in kot glavni zastopnik tvrdke „Union Elektrizitätsgesellschaft“.

Predstave na deželi. Dekliška Marijina družba v Radovljici se je 28. dec. s svojo predstavo — „Večna luč“, deklamacija z živo podobo, in „Nežika iz Bohinj“, narodna igra s petjem v 5 dejanjih — jako dobro obnesla. Že ne gleda na neprilichnosti, katere so se morale premagati, so se nekatere točke izvršile skoro umetniško. Zlasti pa je bilo občinstvo zadovoljno z igrokazom „Večna luč“ in z „Bohinjskimi dekletji“. Za vse to pa se izreka na prvem mestu zahvala gospodu dekanu, kateri se je na vso moč potrudil, da se vse kar le moglo dobro in lepo izvrši. Slavnemu občinstvu pa se priporoča na dan 6. jan in pa 2. febr. 1903 mnogoštevilni obiski. — Prav lepo zabavo je pripravila na sv. Štefana večer dekliška Marijina družba v Gôrjah z dvedejansko igro „Sveta Terezija“. Igra sama na sebi ima lepo misel in dober namen, svariti mlade ljudi pred navidezno zemeljsko srečo, ki človeka onesreči, — pa ta misel ima premalo logične zveze, tako da je zlasti preprostem poslušalcu težko slediti. Posebno prehitro in vse premalo utemeljen je preobrat v mišljenju Terezijinem, ki kar naenkrat začne hoditi po stranskih (grešnih) potih. Ravno tako je tudi prikazen angeljeva prezgodnja. Gotovo bi bilo boljše, ako bi vsaj še kak drug vzrok vplival na njeno izpreobrnjenje. Toliko mimogredé o igri sami. — O proizvajanju igre pa se moramo prav pohvalno izreči. Vse osebe so dobro izvršile svoje vloge. Odlično najboljša pa je bila Terezija v prvem dejanju, ker se je znala vtopiti v otroško priprosto mišljenje male Terezije. Za njo pa tudi nista zaostajali njena mati in Terezija v drugem dejanju, ki sta igrali s pravim čustvovanjem. In pa tiste tri zapevke nagajivke so igrale tako naravno, da bi človek mislil, zdajle gre pa zares! Najbolj simpatična prikazen je bil pa Peterček, ki je govoril sicer monotono, kar je le mogel, a nam je napravil vendar največ užitka, največ zabave. Čez vse se mu je podalo, ko je tepel tistega hudobnega kralja Heroda, ki je bil tako hud nanj, da mu je iztaknil oči — na podobi. Sploh je Petrov značaj risan najbolj dosledno. Želeli bi le še, da bi tudi onim zapeljivkam v svoji otroški gorečnosti in nevolji povedal nekaj debelih. Prav pristržno in ginjivo je bilo slovo Terezijino od sestre v obliki dvogovora. Deklamovalkam so besede prihajale iz srca in so zato tudi segale do srca. Tudi s petjem smo bili zadovoljni, zlasti so nam ugajali lepi sopran. Najbolj prijazna pevka prikazen za nameček je bil pa »Bur«, ki je v dolgi pesmi pripovedoval, kako so Angleži »biksali« tam doli v Južni Afriki. Sploh pa častitamo zlasti vrlim igravkam in želimo kmalu zopet takega večera.

Žrebanje srečk. 4 odstotnega kranj. deželne gase posojila so bile izžrebane dne 2. t. m. naslednje zadolžnice: 4 20 000 K št. 88, 96; 4 10 000 kron 47, 54; 4 2000 K št. 47, 152, 166, 256, 293, 314, 413, 431, 430, 445, 626, 629, 717, 742, 847, 887, 898, 924, 1010, 1066, 1072, 1317, 1380, 1405, 1410, 1468, 1668, 1673, 1705, 1791, 1829, 1878, 1882, 1895, 1896, 1959, 2059, 2061, 2122, 2197, 4 200 kron št. 425, 444, 472, 576, 590, 785, 891, 984, 1039, 1128, 1143, 1218, 1242, 1309, 1426, 1636, 1702, 1849, 1851, 1865, 2110, 2263, 2314, 2440, 2573, 2597, 2638, 2660, 2967. — **Ljubljanske srečke:** Glavni dobitke 50 000 K dobi št. 4097, 3000 K št. 58 373, po 1000 K št. 13 812, 17 049, 33 586, 46 467 in 46 533. Na ostalih 308 izžrebanih srečk odpadejo dobitki po 60 K. — **Kreditne srečke:** 300 000 kron vrsta 2800 št. 45; 60 000 K vrsta 2951, št. 12; 30 000 K vrsta 1478 št. 89; po 10 000 K vrsti ozir. št. 778—1 in 2800—13. — **Dunavske uravnave srečke:** 140 000 K št. 53 312; 50 000 K št. 204 815; 16 000 K št. 92 285. — **Avstr. rudeč. križa:** 70 000 K vrsta 120, št. 12; 2000 K vrsta 2098, št. 25. — **Tržaške obč. srečke:** 20 000 K št. 6325, po 2000 K št. 9907 in 16 386.

Zopet otrok sgorel. V Mariboru sta pustila Ivan in Roza Meglič doma samega otroka, ki se je pričel igrati z žvepljenkami. Obleka se je otroku pri go-

redih žvepljenkah užgala. Otrok je dobil strašne opekline in je vsled tega umrl. — **Umrjena Kranjica v hrvaškem Primorju.** Iz Lusinje javljajo reškemu „Novemu Listu“, da je ondi ustrelil finančni stražnik Ljudevit Jurina 18 letno deklico Marijo Pavluša s Krškega. Na to je ustrelil tudi sebe. Oba sta ostala na mestu mrtva. Umor in samomor se je zgodil radi nesrečne ljubezni.

Cvetice po zimi. G. Franc Novak z Dobrove je prinesel danes v našo uredništvo lepo razvele trobentice.

Ljubljanske novice.

Jubilej sv. očeta v Ljubljani. Da se tudi v Ljubljani jubilej sv. očeta dostojno praznuje, priredi se v kratkem velika manifestacija ljubljanskih katoliško-mislečih mož in mladeničev.

Glasbene Matice pevski večer s plesom ne bo 10. januarja, kakor se je prvotno nameravalo, ampak 24. januarja, ker so nastale za prvi datum nepričakovane zapreke. Toaleta bo za dame in gospode promenadna, ker želi pevski zbor pred vsem neprilichne zabave.

Božično drevesce v konsumn. društvu. I. ljubljansko delavsko konsumno društvo je priredilo novega leta zvečer prav lep zabaven večer svojim članom in njih rodbinam. Posebno veselje so imeli mali otročki, ki so že komaj čakali pričetka. Po pozdravu načelnika, ki je voščil veselo, srečno novo leto vsem navzočim in nenavzočim članom in prijateljem, nastopili so mladi junaki, pevci in govorniki, ki so mošttrsko rešili svoje male naloge. Vsem je sijala radost z obraza; veselje se je pa še pozdignilo, ko so se jela mednje razdeljevati krasna darila z bogato okrašenega božičnega drevesca. In z otročki so se radovali tudi njih starši. Pozneje se je razvila v natlačeno polnih prostorih živahna domača zabava. Odbor izreka tem potom prav iskreno zahvalo vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da se je ta zabava izvršila v toliko veselje malih, posebno pa mnogim darovateljem krasnih dobitkov ter gosp. Kotniku za ukusno prireditev božičnega drevesca. Nebeški Mladinoljub povrni vsem!

Zanimiv zabaven večer priredi sv. treh kraljev dan, kot smo že omenili, moška Marijina kongregacija ljubljanska v »Katoliškem domu«. Zanimanje zanj je mej našimi somišljeniki vseobse. Kolikor smo mogli dosedaj poizvedeti, bo pri tem večeru nastopil mej drugimi tudi dobro znani pevski zbor. Pričetek je točno ob 6. uri. Podrobnejši vspored priobčimo prihodnjic.

Vabilo k božičnici, katero priredi katoliško mladeniško društvo v Ljubljani v nedeljo, dne 4. januarja 1903, ob 6. uri zvečer v Rokodelskem domu (Komenskega ulice št. 12). Vspored: 1. P. H. Sattner: Na planine, zbor. 2. Iv. K. Knaht: Slovan, zbor. 3. P. H. Sattner: Pogled v nedolžno oko. 4. A. Hajdrih: Jadransko morje, zbor. 5. Govor. 6. V božični noči. Igrokaz v treh dejanjih. Priredil Jos. Volc. 7. Prosta zabava. Pevske točke izvajajo iz prijaznosti gojenci orglarske šole cecilijanskega društva. Vstopnina: Sedež I. do III. vrste 40 kr., IV. do VI. vrste 30 kr., VII. do X. vrste 20 kr., stojišče 10 kr.

Božičnica v Salezijanskem zavodu. Prejeli smo vabilo na božično slavnost, katero priredi gojenci Salezijanskega zavoda v nedeljo 4. prosinca t. l. ob 3. uri popoldne na Rakovniku pri Ljubljani.

Nedeljski počitek v pisarnah. V stalnih pisarnah se mora uvesti ob nedeljah vsled ukaza trgovskega ministerstva absolutni nedeljski počitek.

Z rešilnim vozom. Užitniški paznik Jožef Levič, službujoč na mitnici ob Dunajski cesti, je včeraj zvečer z voza nesel sod in se pri tem prevzdignil in dobil kilo. Prepeljali so ga še po noči z rešilnim vozom v bolnico.

V frančiškanski župniji v Ljubljani je bilo 1. 1902 rojenih 493, od teh v Spodnji Šiški 144, na Viču 183; mrtvorojenih je bilo 14 otrok. Umrlih 292, od teh v Spodnji Šiški 64, na Viču 101. Porok je bilo 163, od teh 58 vsled pooblastila.

Izgubljena denarnica, v kateri se je pomnožil denar. Služkinja Antonija Spolenak je izgubila včeraj neke v mestu rujava denarnico, v kateri je imela nekaj nad 6 K denarja, dva ključka in dva listka. Denarnico je nekdo našel in jo oddal na policijo, kamor je prišla Antonija Spolenak po njo, a glej čuda! v denarnici je bilo sedaj okoli 48 kron denarja, ob enem pa sta bila v isti tudi ključka in listka Antonije Spolenak in denarnica je bila tudi od nje, samo denarja je bilo preveč.

V mejnarnodni panorami se pričinja jutri potovanje po Solnograškem. V 50 slikah se predstavljajo zanimivosti glavnega mesta in njega bližine in daljnje okolice. V naslednjem tednu nas povede pot na Kasarsko.

Agentov beg. Meseca decembra m. l. je prišel k branjevi Mariji Bogataj v Krakovskih ulicah št. 27, bivši zavarovalnični agent

F. K. in jo je prosil, naj mu posodi 40 kron, rekoč, da je igral na karte in zaigral denar, katerega je imel izročiti banki. Zena mu je verjela in mu dala naprošenih 40 kron. Čez nekaj časa pa je F. K. spet prišel nazaj in prosil še 10 kron posojila in ker je videl pri Mariji Bogataj tudi dva prešana, jo je naprosil, da mu še ista posodi, da jih bo denar, ko bode šel svojo nevesto obiskat. Tudi prešana je dobila. Mož je sedaj pobegnil iz Ljubljane in Marija Bogataj je prišla ob denar. F. K. je slepar in je bil že zaradi sleparij zaprt.

Zgubljene in najdene stvari. Na poti od Komenskega ulice, po Reslovi in sv. Petra cesti in po Spitalskih ulicah do Mestnega trga je bila zgubljena srebrna ura z nikelnasto verižico. — Na sv. Jakoba mostu je bilo najdenih 20 kron v papirju.

Meteor. mesečni pregled. Minoli mesec gruden je bil suh in mrzel. Opazovanja na toplomeru dadó povprek v Celsiusjevih stopnjah: Ob sedmih zjutraj — 3-5°, ob dveh popoldne 01°, ob devetih zvečer — 1-9°, tako da znaša srednja zračna temperatura tega meseca — 1-70, za 02° pod normalom. — Opazovanja na tlakomeru dadó 7377 mm kot srednji zračni tlak tega meseca, za 17 mm nad normalom. — Mokrih dni je bilo 6; padavina, sneg in dež, znaša 336 mm. — Med vetrovi je najdešče pihal jugovzhodni. Srednja zračna temperatura čez 6 leta 1902 je 9 04°, srednji zračni tlak 735 94 mm, padavina vsega skupaj 1424.5 mm.

Novi ravnatelj „Kranjske hranilnice“ g. dr. Anton vitez Schöppel, je nastopil včeraj svoje posle.

V Ameriko je odpotovalo lanskega leta s tukajšnjega juž. kolodvora 12 648 oseb. Policija je prišla 74 takih fantov, ki so jo hoteli popihati v Ameriko, da bi se odtegnili vojaški dolžnosti.

Železniški voz skočil s tira. Na držav. kolodvoru v Sp. Šiški je danes dopoldne pri osebnem vlaku skočil postni voz s tira. Zgodilo se je to mej prepeljevanjem in se ni pripetila nobena nesreča.

Tedenski koledar.

Nedelja, 4. januarja: Osmina nedolžnih otročičev; evang.: Kadar je bil Herod umr. Mat. 2. — **Ponedeljek, 5. januarja:** Telesfor p. m. — **Torek, 6. januarja:** Sveti trije kralji. Razglasenje Gospodovo. — **Sreda, 7. januarja:** Krišpin šk., Rajmund mašn. — **Četrtek, 8. januarja:** Severin opat. Gerhard šk. — **Petek, 9. januarja:** Julijan in Bazilisa mm. — **Sobota, 10. januarja:** Agaton muč. — **Solnce izide 10. januarja ob 7. uri 44 minut, zaide pa ob 4. uri 29 minut.** — **Lunin sprem:** Prvi krajec 6. januarja ob 10. uri 55 minut zvečer. — **Musica sacra v nedeljo 4. januarja:** V stolni cerkvi velika maša ob 10. uri: Cecilijino mašo zložil dr. Janez Benz, graduale „Anima nostra“ zložil Ant. Foerster, po cfortoriji „Adeste fideles“. — V mestni cerkvi sv. Jakoba velika maša ob 9. uri: Mašo v čast angelov varuhov v E moll zložil J. Singenberger, graduale „Anima nostra“ Anton Foerster. koralno, potem „Deus firmavit“ z l. dr. Fr. Witt.

Sejmi po Slovenskem od 5. do 10. januarja. Na Kranjskem: 5. v Novem mestu in Domžalah; 7. v Krškem in Kostelu pri Kočevju; 8. Ljubljani; 10. v Zalogu. — Na slovenskem Štajerskem: 7. v Ptuj in Celju. — Na Primorskem: 7. v Štanjelu.

Književnost in umetnost.

Repertoire slovenskega gledališča.

Danes se igra tretjič velika drama iz časa Neronovega preganjanja kristjanov „Quo vadis?“, za katero vlada med občinstvom največje zanimanje. Na praznik Sv. treh kraljev bosta dve predstavi: popoldne ob 1/3. uri „Quo vadis?“, zvečer ob 1/2. uri pa opera „Psoglavci“. Na to opozarjamo goste z dežele. Nudi se jim prilika, da vidijo v enem dnevu dve veliki noviteti. Drama študira sedaj francosko noviteto „Anatolov d'vojniki“, opera pa Gounodovo opero „Faust“. Za tem slovanska operna in dramska noviteta.

„Katoliški Obzornik“. Vsebinska I. zvezka: Skrivnost življenja. (Dr. A. Ušeničnik) — Tomaž Akvinski ali Kant? (Dr. Jos. Jerše) — Nadomestila krščanstva. (Dr. A. Ušeničnik) — Ali tidi v hipnotizmu kaj nadnaravnega? (Dr. A. U.) — Po čem se bodo ločile politične stranke v bodočnosti? (Dr. Jan. Ev. Krek.) — Rimsko vprašanje. (Dr. A. Ušeničnik) — Apologetično misli. — Cerkev in cerkve. — Marija Konopnicka. (Fr. Ka. G.) — Slovatvo: Dr. A. Karlin: Spominska knjižica. (A. U.) — Hasert: Was ist der Mensch. (Dr. Fr. Ka. Lukman). — Müller: Bibel und Gnomonik. (Dr. Fr. Ka. Lukman). — Razne stvari: Slovenski heretiki. — Svoboda v svobodni republiki. —

„Règlement masonov.“ — † Rudolf Virchow. — „Slovan“. — Gregorijanski koral.

*** Muzejsko društvo za Kranjsko,** je ravnokar izdalo 5. sešitek XII. letnika svojih „Izvestij“, katere urejuje gosp. Anton Koblar. Vsebinska 5. sešitka je: 1. dr. Fr. Kos: Iz arhiva grofa Sig. Attemsa v Podgori (Dalje). 2. M. Slekovec: Dr. Jožef Ivan Knolc. 1. A. Koblar: Francoska vlada in cerkvene zadeve v Iliriji. Dalje je izdalo „Muzejsko društvo“ 5 in 6 zvezek XV. letnika „Mitteilungen des Musealvereines für Krain“, katere urejuje gosp. prof. dr. Oskar Gratzky pl. Wardengg. Vsebinska tega sešitka je: 1. Die Territorialeinteilung der Illyrischen Provinz Krain unter französischer Verwaltung von Dr. Seraphine Puchleitner. 2. Notizen über die administrative Leitung der Provinzen Krain, Kärnten und Görz und Gradiska seit 1747 bis zur Errichtung des Königreiches Illyrien. Eine alte Gerichtsordnung der Stadt Laibach, aus Prof. Vrhovec' literar. Nachlasse. Die erste Häusernumerierung Laibachs, aus Prof. J. Vrhovec' literar. Nachlasse. Johann Mannels lateinische Druckwerke (1575—1605), von P. W. S. Die Viehseuche in Krain in den Jahren 1713, 1714, von Konrad Crnolagar. Aus der Bibliothek in Weissenstein, von Konrad Crnolagar.

Izpred sodišča.

Vipavski Hrovatin je zopet streljal v zrak. G. Bog. Perhavec iz Vipave in pet drugih posestnikov je bilo od vipavskega župana Hrovatina toženih radi tatvine, ker so iz neke skupne gmajne vzeli vsak nekaj stelje, oziroma je Perhavec dva voza take stelje kupil. Obtoženci so bili pred sodiščem v Vipavi oproščeni, ker so ravnali ravno tako, kakor od nekdaj vsi soupravičenci, in so mislili, da je to njihova pravica, kar so leta in leta vsi soupravičenci javno izvrševali. Nikdar ni bilo nobene ovadbe, sedaj pa, ko je bil Perhavec kupil nekaj stelje, ga je županstvo radi tega tožilo. Pri Perhavcu je bilo to tatvina, kar pri liberalcih ni bilo. Državnega pravdnika namestnik se je proti oprostitvi pritožil in pri vsklitni razpravi pri deželnem sodišču, za katero je župan Hrovatin najel dr. Trillerja, da bi zastopal tiste 4 K, za katere je baje Perhavec občino oškodoval. Hrovatinov zastopnik se je jako pogajal za obsodbo in je zlasti povdarjal princip, ali je to tatvina ali ne. Dr. Brejc, ki je zastopal g. Perhavca, je odgovoril na to, da se mu čudno zdi, ako se hoče še-le sedaj v Perhavčevem slučaju napraviti tatvino, dočim prej ravno isto dejanje nikdar ni bila tatvina, dasi je neštevilna vrsta županovih pristašev sama ravno tako postopala. Dr. Brejc je naznanil sodišču 24 prič, ki bi potrdile, da so same ravno tako steljo jemale in ki bi vedele povedati še nebroj drugih tržanov, ki so isto storili. Pozival je državnega pravdnika, ki se danes poganja za Perhavčovo krivdo, da naj v slučaju Perhavčeve obsodbe stori svojo dolžnost in naj na odgovor pokliče vseh teh 24 prič in še vse tiste, katere bi priče naznanile. Zlasti naj pozove na odgovor tudi člane gospodarskega odseka samega, ki so se na enak ali podoben način zakrivil, ter je dejal, da bi preiskava potem dognala, da se težko najde v Vipavi človek, ki bi take „tatvine“ ne bil kriv. Doživeli bi interesanten slučaj, da bi imeli pred seboj cel trg „tatov“. G. Perhavca je tudi deželno sodišče oprostilo in predsednik sodnemu dvoru g. Wenger je posebno obžaloval žalostne in zamotane razmere in želel, da naj bi jih pristojne oblasti rešile čim prej. Torej g. župan Hrovatin, poslušajte glas g. predsednika in pridržite se zahtevam mnogih opravičencev, ki se že leto in dan pri vseh oblastih zaman pehajo, da bi dosegli končno ureditev teh razmer. Župan Hrovatin je zopet streljal v zrak, ker je morda mislil, da bo g. Perhavec obsojen in bi to vplivalo na bodoče občinske volitve.

Zakaj vse ljudje tožijo. Dne 30. dec. minolega leta je prišla okrog 50 let staro deklic iz trnovske županije k sodišču v Ilir. Bistrici in hotela vložiti tožbo zoper tamonjega g. dekana in g. kapelana Oraniča. Navajala je naslednje: 1. Je nočeta spovedovati, kakor druge tretjerednike, in na božični dan ni dobila vesoljne odveze. 2. Je nočeta sprejeti v Marijino družbo. 3. Jej je baje g. dekan rekel, da je pregrda za družbo. Glede zadnje točke se je g. sodnik izjavil, da bi g. dekan mogel dognati dokaz resnice. Vkljub temu niso hoteli vzeti tožbe na zapisnik, pač pa tožnici povedali, da pride drugi dan neki gospod iz Ljubljane ki je posebno dober zagovornik za take reči. Drugi dan sta bila res v Ilir. Bistrici zaradi neke pravde g. dr. Brejo in g. dr. Sket, ki pa užaljeni siroti nista hotela pomagati pred sodiščem. Obupana sedaj še vedno čaka gospoda, ki je posebno dober za take reči.

Mejnarodna panorama

v Ljubljani, Pogačarjev trg.
Fotoplastična umetnostna razstava.
 Odlikovana na vseh svetovnih razstavah.
 Vsak teden druge dežele.
 V nedeljo 4. do 10. jan.
Solnograd
 in
 hoja na goro Watzmann.
 Najnovejše so ameriški mutoskopi.
 Pet novih, zabavnih podob.
 5 znamk, ki se vržejo v posamen mutoskop 50 vin.
 Odprto vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih od 9. ure dopoldne do 9. ure zvečer.

Tovarna pečij in raznih prstenih izdelkov
Alojzij Večaj
 Ljubljana, Trnovo, Opekarska cesta, Veliki stradon št. 9
 priporoča slav. občinstvu in preč. duhovščini svojo veliko zalogo barvanih prstenih izdelkov in štedilnih ognjišč.
 Cene nizke. 36 52-1
 Lastni izdelek.
 Ceniki franco in brezplačno.

Leopold Trafnik

pasár in srebrar
 v Ljubljani,
 Sv. Petra cesta št. 27
 se priporoča prečastiti duhovščini, cerkvenim predstojništvom in dobrotnikom cerkva v strokovno umetno izdelavo raznovrstnega

cerkvenega orodja,

kakor:
 tabernaklje, monstrance, kelihe, svečnike, lestence, svetilke itd.
 iz zanesljivo najboljšega kovinskega blaga.
 V zalogi pa ima mnogo že izgotovljenih, krasnih predmetov.
 Stare predmete prenavlja, popravi in pozlati po najnižji ceni.

Slavnemu občinstvu pa priporoča lastne izdelke veliko zalogo električnih svetilk v raznih vrstah, prenavlja tudi stare svetilke v uporabo ktrične razsvetljave. — Postrežba zanesljivo točna, cene nizke. 726 15-4

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne vizitnice po nizki ceni.

Tesarjev

koliko, dobrih delavcev, se bode za trajno v Istri sprejelo dne 6. ali 7. t. m. Več pov. upravništvo »Slovenca«.

Zobozdravnik Avgust Schweiger

stanuje hotel „Stadt Wien“ (pri Maliču)
 glavni pošti nasproti, II. nadstropje šte. 25—26.
 Imam čast slavnemu občinstvu objaviti, da prestopi z novim t. j. s 1. januarjem 1903 k meni 1416 3-2
 gosp. Herman Peters
 ter da sem zategadelj svoje zobozdravniške prostore razširil in iste z vsem — sedajnim zahtevam ustrezajočim — opremil.
 Ordinujem od 8.—12. ure in od 2.—5. ure ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. ure.

Najizvrstnejše in najboljše

tamburice

izdeluje in razpošilja
 prva siseška tvornica tamburic

J. Stjepušin,

Sisek (Hrvatsko).

Odlikovana na pariški izložbi 1. 1900, ter na milanski izložbi 1. 1896.

Zraven tamburice skladišč za tamburice prodaja razna glasbila kakor:

gosle, citre, kitare, mandoline, harmonike, okarine itd., za koje se pošlje poseben cenik s slikami.

Veliki ilustrirani cenik se pošlje vsakemu 1310 6-4 franco in zastoj.

Vinarsko in sadjarsko društvo za Brdo v Gorici

priporoča ggosp. krčmarjem in zasebnikom pravo, pristno Brisko vino po prav zmernih cenah.

Razpošilja se v sodčkah od 56 lit. višje ter na željo tudi vzorci.

Obenem priporočamo ljubiteljem sadja tudi razno sadje. 1328 8-7

Sedež društva je:

Gorica, ulica Barzellini št. 20.

HERBABNY-jev podfosfornasto-kisli apneno-železni sirup

Ta 32 let z največjim uspehom rabljeni prsni sirup raztaplja slez, upokojuje kašelj, pomajšuje pót, daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redilnost, telo jači in krepi. Železo, ki je v sirupu v lahki si privajajoči obliki, je jako koristno za narejanje krvi, raztopljive fosforno-apnene soli, ki so v njem, pa posebno pri slabotnih otrocih pospešujejo narejanje kostij.

Cena steklenici 1 gld. 25 kr. — 2 K 50 h. po pošti 20 kr. — 40 h. več za zavijanje.

Svarilo! Pred izdelki podobnimi imenom, ki pa so po sestavi in po učinku vsa različna posnemanja naših izvornih preparatov že 33 let obstoječega podfosfornastega kiselno-apneno-železnega sirupa svarimo in toraj presimo, izrecno zahtevati Herbabny-jev apneno-železni sirup in gledati na to, če ima vsaka steklenica priloženo uradno vpisano varstveno znamko.

Edina izdelovalnica in skladišče:
 Dunaj, lekarna „zur Barmherzigkeit“ VII/1, Kaiserstrasse 73—75.

V zalogi skero v vseh lekarnah na Dunaju, v Ljubljani in drugod. 141 20—5

V zalogi je nadalje pri gg. lekarnarjih: v Ljubljani: M. Mardetschläger, G. Piccoli, U. pl. Trnkoczy, J. Mayr; Celje: O. Schwarzl & Co., M. Rauscher; Reka: F. Prodani, G. Prodani, A. Schindler, Ant. Mizzan; Breze: G. Elsässer dediti; Sovodenj: F. Kordon; Celovec: P. Hauser & J. Pichler, P. Birnbacher vdova, J. Kometter, V. Hauser & R. pl. Hüllinger; Št. Vid: A. Schiebl; Trbiž: J. Siegl; Trst: C. Zanetti, A. Sutina, A. Filipi, J. Serravallo, E. pl. Leitenburg, P. Prendini, M. Rayasini; Boljak: Jobst & Schneider, L. Assmann; Črnomelj: F. Haika; Velikovec: J. Jobst, Volšperk: J. Huth.

Edina zaloga tovarn za čevlje D. H. POLLAK & Co na Dunaju.

Udano podpisano si usojam naznaniti p. n. občinstvu in prečastiti duhovščini, da imam v zalogi bogato izbiro vseh vrst

čevljev za gospode, gospe in otroke — ter raznih čevljev za šport. —

Da se ohvaruje pred manj vredno konkurenco, naj vsakdo natančno pazi na tovarniško znamko, ki je vtisnjena na podplat.

Proseč za prav številan obisk se priporoča s spoštovanjem

1408 12-4

Julija Šfor, imejteljica.

Le Prešernove (prej Slonove) ulice št. 5, Ljubljana.

Zunanja naročila se izvršijo točno in najbolje.

Janko Šink

svečar v Kranju

1421 3

nasproti mestni župni cerkvi (prej Šifrar)

priporoča velečast. duhovščini, cerkvenim oskrbništvom ter slavnemu občinstvu

pristno čebelno-voščene sveče

kg. po 5 K. Za pristnost teh sveč jamči s svoto 2000 K, ter dovoljuje 3% odbitka.

Blago se pošilja na vse kraje avstro-ogrške države poštne prosto.

Varstvena znamka: Sidro. LINIMENT. CAPSICI Comp.

iz lekarn Richter-jeve v Pragi,

priznana izvrstno bolečine olajšujoče mazilo je dobili steklenica po K 80, K 140 in K 200 v vseh lekarnah. Zahteva naj se to

sploh priljubljeno domače zdravilo

vedno le v izvornih steklenicah z našo varstveno znamko „sidro“ iz Richterjeve lekarnice ter sprejme iz previdnosti le v steklenicah s to varstveno znamko kot pristni izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi, Elisabethstrasse 5. 1146 34—11

Tiskar in založnik

se išče za nove izvirne „Šmarnice romarja jeruzalemskega“.

Ponudbe do 15. jan. pisмено: „Jerusalemky“. Praha 1. postę restantę. — Prag.

ANTON PRESKER

krojač v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 16

se priporoča preč. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne

duhovniške obleke iz trpežnega in solidnega blaga po nizkih cenah.

Opozarja na veliko svojo zalogo

izgotovljene obleke

posebno na haveloke v največji izbiri po najnižjih cenah.

Dobavitelj uniform avstrijskega društva železniških uradnikov.

Najcenejši nakup

pletenin za gospode in dame

jopičev, sraje, hlače, kakor tudi vseh manufakturnih predmetov in umetnih cvetlic.

O tem se more vsakdo prepričati pri 1389 3-3

„Platnarici“

na vogalu Pogačarjevega trga.

Dobre ure cenó s 3letnim jamstvom razpošilja tovarna ur v Mostu

HANNS KONRAD

trgovina z urami in zlatino Most (Brüx) št. 234, Češko.
 Dobre rem. ure iz nikla gl. 3-75
 Prave srebrne rem. ure „580“
 Pristne srebrne verižice „120“
 Budalniki iz nikla „196“
 Moja trdka je odlikovana s s. c. kr. orlom, z zlatinai in srebrnimi svetinjami in ima na razpolago na tisoče priznanskih pisem. — Cenik s podobami brezplačno. 573 100—70

Senzačni liker

Monte Cristo

prve vrste.

Velika posebnost med likerji.

čudovitega okusa

krepčalo za želodec.

Na prodaj v vseh boljših prodajnicah s kolonialnim blagom in delikatesami.

Josip Archleb in drug destil. na parji v PRAGI.

Odlikovan s 84 prvimi svetinjami.

1362 20-8

10.000 kron

letne podpore bi se lahko naklonilo družbi sve- tega **Cirila in Metoda** v Ljubljani, ako bi vse Slovenke rabile najboljšo in pravo **Ciril-Metodovo kavino primes** iz domače **Prve jugo-slov. tovarne v Ljubljani.**

1428 3-3

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim poroštvom
Kongresni trg št. 19

sprejema vsak delavnik od 9.—12. ure dopoldan
hranilne vloge ter jih obrestuje

po $4\frac{3}{4}\%$

to je: daje za 200 Kron 9 Kron 50 h na leto.

Rentni davek plača hranilnica sama.

Simon Pogačar l. r.
predsednik.

Andrej Zamej l. r.
stolni dekan,
I. podpredsednik.

Dr. Vinko Gregorič l. r.
II. podpredsednik.

Rajko Samsa l. r.
ravnatelj.

1469 3

Novo urejena prva hrvatska tovarna za šaluzije, rolete,
lesene in železne zastore na valjoli in kartonaže

G. Skrbie

Ulica 40 ZAGREB Ulica 40

priporoča svoje na glasu solidne, točne in cene 118 12-12

domače proizvode, odlikovane z največjim odlikovanjem.

Moderni stroji! Brez konkurence!

Ceniki zastonj in franko. * * * Poprave točno in po ceni.

Stanje hranilnih vlog:
16 milijonov K.

Rezervni zaklad:
okroglo 370.000 K.

Mestna hranilnica ljubljanska

na Mestnem trgu zraven rofovža

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne
in jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsa-
cega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje
hranilnica iz sama, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega
zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim
premoženjem in vse svojo davčno močjo. Da je var-
nost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to
hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in
varovancev.

Denarne vloge sprejemajo se tudi po pošti in
potom c. kr. poštne hranilnice. 771 8

Posoja se na zemljišča po $4\frac{1}{2}\%$ na leto. Z obrestmi vred pa
plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo
ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v
62 in pol leta. Ako pa želi dolžnik poplačati dolg z obrestmi vred na
primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6% izposojenega kapitala.

Posoja se tudi na menice in na vrednostne papirje
in sicer po $4\frac{1}{2}\%$ do 5%.

Podpisana ima v zalogi najraznovrstnejše trpežno, krasno
blago za bandera, baldahine, raznobarvne
plašče, kazule, pluviale, dalmatike, ve-
lume, albe, koretelje, prte itd.

sploh vse, kar se rabi v cerkvi pri službi božji. — Prevzema
tudi vezenje, prenovljenje stare obleke in vsa popra-
vila. — Izdeluje ročno in pošteno po najnižji ceni
bandera in vso drugo obleko.

Prečistite gospode prosim, da se blagovolé pri naročilih
ozirajo na domačo trdko ter ne uvažujejo tujih trdk, dru-
štev in potujočih agentov.

Zagotavlja hitro in najpoštenejšo postrežbo in najnižjo
ceno, zatrjuje, da bode hvaležna tudi za najmanjše naročilo.

Najodličnejšim spoštovanjem se priporoča 691 52-31

Ana Hofbauer,

imejteljica zaloge cerkvene obleke, orodja in posode
v Ljubljani, Wolfsove ulice 4.

Kako si je mogoče špeciелno letos pripraviti vesele božične praznike?

1336 6

To važno vprašanje je rešeno za vsakoga, kdor ne meče
denarja za božična darila, marveč si ga hrani z nakupom pri
največji božični prodaji, ki se prične dné 1. decembra 1902 v
manufaktorni prodajalni „pri Amerikancu“

v Ljubljani, le Stari trg št. 1 (prej Deffer).

Da se s tem ne pretirava, bo uvidel vsak, ki ve, da se
prodaja v konkurzu se nahajajoče blago do 30% pod prejšnjo
nakupno ceno, n. pr.

Lepo umerjeno bombaž. flanel. krilo, 6 m., že od 96 kr. dalje
Dobro „ polvolnel. „ „ 6 „ „ „ 120 gld. „
Dobra srajca za gospode iz šifona „ „ 78 kr. „
Dober četvernat ovratnik (elegant) „ „ 07 „ „

Prodajajo se pa tudi najfinejše tu- in inozemske vrste modnega blaga, svilene
šerpe in robci, in to le sveže blago, ker je iz dveh zadnjih sezon.